

Treasuryplan 2023-2024 (concept ter vaststelling)

Datum 20 oktober 2023
Ons kenmerk [ZWFI20231020-001]

TREASURYPLAN 2023-2024

Het Treasurycomité biedt u dit concept ter vaststelling aan, conform het bepaalde in het vigerende Treasurystatuut.

Treasuryplan 2023-2024 (concept ter vaststelling)

Datum 20 oktober 2023
Ons kenmerk [ZWFI20231020-001]

Op grond van het Uitvoeringsbesluit Treasury 2019 stelt het College van B&W jaarlijks een Treasuryplan vast. Dit plan wordt uitgevoerd door de Treasurer onder begeleiding en toezicht van het Treasurycomité dat wordt gevormd door mevrouw E. Borsboom (Directeur, voorzitter), J. van Dijk (Concerncontrol, lid), P.W. Schoorlemmer (Hoofd Financiën, lid), W. van de Linde (Ontwikkeling vastgoed, lid) en P.C. Heymans (Treasurer, secretaris).

Het Treasuryplan is een nadere uitwerking c.q. concretisering van de Treasuryparagraaf, opgenomen in de begroting en luidt als volgt:

Mutaties direct betrokkenen

Er zijn geen mutaties direct betrokkenen voorzien.

Wijziging voorschriften BBV (boekhoudregels gemeenten) m.b.t. Treasury

Er zijn na het opstellen van het vorige jaarplan geen nieuwe notities gepubliceerd.

De Notitie rente, voor treasury één van de belangrijkste BBV notities, dateert van 2017 en is daarna niet gewijzigd. Aanpassing van deze notitie was door de commissie BBV geagendeerd medio 2021 maar dat is ten tijde van het schrijven van dit plan nog niet gebeurd. Wel zou de BBV op dit moment een concept stuk hebben, maar dit is nog niet ter inzage beschikbaar geweest. Deze notitie bevat onder andere de eisen en richtlijnen voor het bepalen van de omslagrente.

Het omslagrentepercentage van Zwolle is voor 2023 in eerste instantie bepaald op 0,9%, maar bijgesteld naar 0,4%, omdat de werkelijke rentekosten (het saldo van betaalde en ontvangen rente), als gevolg van de ontvangen rente op onze overliquiditeit fors lager waren dan begroot.

Een andere notitie die voor treasury van belang is, is de “Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken”. Een groot deel van de notitie heeft betrekking op algemeen grondbeleid, maar voor Treasury bevat het tevens de richtlijnen en eisen ten aanzien van de rente voor de grondexploitaties, de zogenaamde “GREX-rente”. Laatste wijzigingen zijn doorgevoerd in 2019. De wijzigingen hadden betrekking op verduidelijking binnen enkele stellige uitspraken en waren niet inhoudelijk. Nog dit jaar wordt een nieuwe notitie verwacht.

De voorgestelde wijzigingen in zowel de “Notitie rente 2023” als in de “Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023” zullen naar verwachting door Rein-Aart van Vugt, lid van de BBV, op 3 november tijdens een FAMO webinar worden toegelicht.

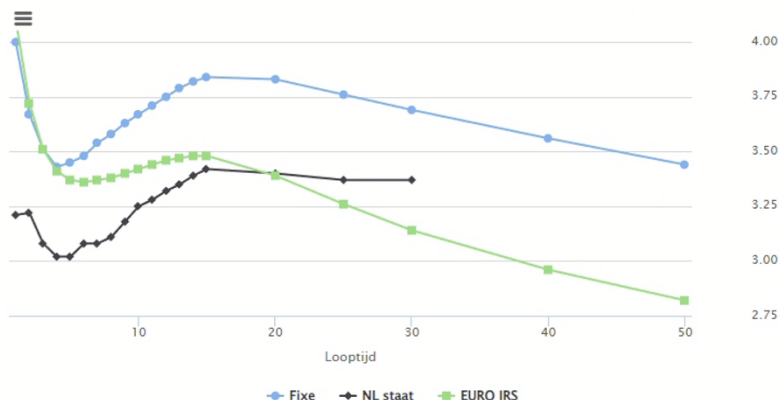
Rentevisie

Voor het aantrekken van nieuwe financieringsmiddelen hebben we te maken met de geldende rentepercentages in de markt. Deze rente is ten opzichte van het vorige jaarplan fors opgelopen. Dat geldt zowel voor de basis van de rente (de renteswap, IRS) als voor de liquiditeitsopslagen. Deze laatste nemen toe naarmate de lening voor een langere periode wordt aangetrokken. In de grafiek is dit zichtbaar gemaakt; de groene lijn geeft de swaptarieven weer, en de blauwe lijn de prijs die voor een lening met dezelfde looptijd moet worden betaald. Het verschil is voor een lening aan een

Treasuryplan 2023-2024 (concept ter vaststelling)

Datum 20 oktober 2023
Ons kenmerk [ZWFI20231020-001]

gemeente de liquiditeitsopslag. Bij leningen aan commerciële partijen zou hier nog de risico-opslag bij komen, maar een Nederlandse gemeente wordt gelukkig nog steeds als risicoloos gekwalificeerd.



Een swap voor 10 jaar kost op dit moment (9 oktober 2023) 3,42%, een lening 3,67% (opslag 0,25%). Voor 50 jaar is de swap 2,82% en de lening 3,44% (opslag 0,62%). De 50-jarige swap is 0,60% goedkoper dan de 10-jarige swap, wat erop duidt dat de markt verwacht dat de rente nu aan de hoge kant is en deze de komende jaren zal dalen.

Ook de rente op de geldmarkt is enorm gestegen. De ECB heeft haar deposito tarieven vanaf juli 2022 in 9 stappen verhoogd van -/- 0,50% tot een actueel niveau van 4,00%. Hoewel voor een kasgeldlening een iets lager tarief geldt dan de ECB rente, ontvangen wij op de verplichte schatkistbankierenrekening bij het Ministerie van Financiën een rente van ongeveer 3,90%, net onder het ECB niveau. Wij hebben een relatief hoge liquiditeitspositie, waardoor wij een groot voordeel hebben van de hoge rente van dit moment.

Voor lenende partijen is de hoge rente uiteraard juist nadelig. Dat geldt voor organisaties die moeten lenen, maar ook in grote mate voor personen die een hypothecaire lening willen aangaan. Deze tarieven komen al snel boven de 4% uit, waar het 2 jaar geleden nog mogelijk was om onder 1% te slagen. Mijn verwachting was dat dit al snel tot grote waardedalingen van huizen zou leiden, maar dat is tot nu toe nog uitgebleven. Wel zien we een wat langere doorlooptijd bij het verkopen van woningen en het animo voor projectontwikkelaars om grond af te nemen neemt ook af. Naast de rente liggen hieraan ook de gestegen bouwkosten ten grondslag.

Waar in het vorige plan nog sprake was van enorm hoge olie- en gasprijzen, die de inflatie opdreven, zijn deze prijzen de afgelopen periode teruggezaakt. Kosten voor transport zijn hiermee ook weer op een normaler niveau gekomen. Wel zijn de loonkosten, waarbij loonstijgingen zijn overeengekomen op basis van de tijdelijke hoge inflatie, structureel hoger dan in het verleden. Ook oorlogen hebben doorgaans een prijsverhogend effect, met name voor energie en voedsel. In Oekraïne is de oorlog nog niet ten einde en de beginnende oorlog in het midden Oosten, waar Hamas recent aanvallen heeft uitgevoerd op Israël, zal ook geen positieve invloed hebben op de inflatie.

Samenvattend is de verwachting dat zowel de korte als de lange rente eerst nog iets zullen oplopen, als gevolg van onrust en inflatie, maar dat dit geen langdurig effect zal zijn. Er zijn nog twee

Treasuryplan 2023-2024 (concept ter vaststelling)

Datum 20 oktober 2023
Ons kenmerk [ZWFI20231020-001]

rentevergaderingen bij de ECB in 2023. Beslissingen die daar worden genomen zullen de korte rente beïnvloeden.

Inschatting voor de lange rente gedurende 2023-2024:

10 jaar 2,25 tot 3,65% (actueel tarief 3,42%)

30 jaar 2,30 tot 3,70% (actueel tarief 3,14%)

De actuele tarieven zijn de tarieven van 9 oktober 2023).

Het Treasurycomité zal de overlegfrequentie handhaven op circa 6x per jaar. De liquiditeitsontwikkelingen en de renteontwikkelingen zullen op de voet worden gevolgd.

Liquiditeitsprognose

De actuele liquiditeitsprognose wijst uit dat er gedurende het jaar 2023 en 2024 geen overschrijding wordt verwacht van de kortgeldlimiet. Als gevolg van de hogere ontvangsten uit de algemene uitkering, de vooruit ontvangen subsidiebedragen en het achterblijven van uitgaven, is sprake van een overliquiditeit. Deze zal naar verwachting gedurende 2023 nog licht toenemen en in 2024 geleidelijk aan dalen, maar nog het gehele jaar van kracht zijn.

Standaard daalt de liquiditeit in december, omdat er dan relatief grote uitgaven zijn en reguliere inkomsten zoals bijvoorbeeld gemeentelijke belastingen en de algemene uitkering juist zijn afgenomen. Eind juni wordt standaard de betaling uit het BTW compensatiefonds (BCF) ontvangen, wat altijd zorgt voor een extra toename van de liquiditeit.

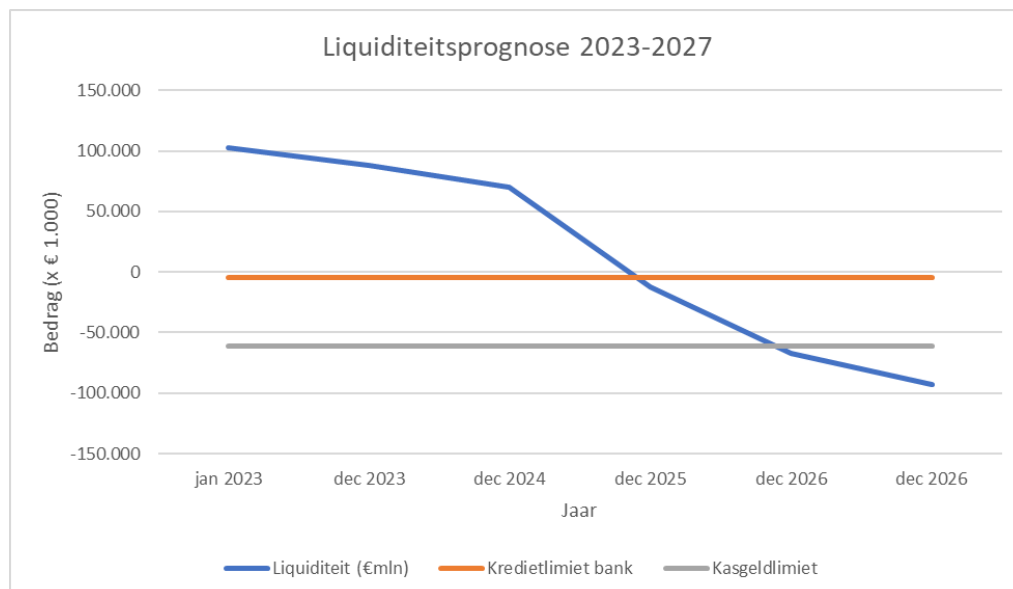
Onze overliquiditeit wordt risicoloos geplaatst op onze rekening bij het Ministerie van Financiën uit hoofde van het verplicht schatkistbankieren (SKB) en daarnaast hebben wij de mogelijkheid om andere gemeenten korte financiering te verstrekken. Makelaars bemiddelen hierin, waardoor partijen elkaar vinden en het voordeel voor de gemeenten die elkaar onderling financiering verstrekken ligt in het feit dat banken een marge hanteren wanneer zij een lening verstrekken, die de gemeenten gezamenlijk kunnen verdelen.

Voorheen werd de prognose vaak opgesteld voor twee jaar, maar het is prettig om alvast iets verder in de toekomst te kijken, ook al neemt de onzekerheid van de kasstromen, naarmate deze verder in de toekomst liggen, aanzienlijk toe.

In onderstaande grafiek is de geprognosticeerde liquiditeitsontwikkeling voor de jaren 2023 t/m 2027 weergegeven op basis van de nu bekende informatie. Uiteraard neemt de onzekerheid van de kasstromen toe naarmate deze verder in de toekomst liggen. Gedurende de komende jaren zullen nog projecten ontstaan, waarvan nu niets bekend is. Op basis van de afgelopen jaren zou daarvan een simulatie kunnen worden gemaakt, maar dat is dit jaar (nog) niet gedaan.

Treasuryplan 2023-2024 (concept ter vaststelling)

Datum 20 oktober 2023
Ons kenmerk [ZWFI20231020-001]



Uiteraard wordt de liquiditeitspositie continue in de gaten gehouden en de prognose regelmatig bijgesteld, op basis van nieuwe informatie, bijvoorbeeld over wijzigingen in de investeringen (in bedrag of tijd). Ook bestuurlijke besluiten kunnen aanleiding zijn voor het wijzigen van de prognose. De liquiditeitspositie blijft een momentopname en er zijn grote inkomende en uitgaande geldstromen, zodat schommelingen in de positie niet te voorkomen zijn. Wel wordt zoveel mogelijk gestuurd op het laten samenvallen van de inkomende en uitgaande stromen, maar voor bijvoorbeeld te ontvangen subsidies is dat niet door ons beïnvloedbaar. We streven voortdurend naar verdere verbetering van de prognose betreffende het verloop van (de behoefte aan) financiële middelen teneinde nog efficiënter in de gemeentelijke financieringsbehoefte te kunnen voorzien. In het jaarplan wordt geen vergelijking gemaakt tussen eerdere prognoses en de actuele versie. Dit wordt op kwartaalbasis gedaan en de analyse wordt opgenomen in de treasury kwartaalrapportages.

Aantrekken kortlopende financieringsmiddelen

Conform het Uitvoeringsbesluit-Treasury-2019, voorzien we allereerst in de financieringsbehoefte middels kortlopende financieringsmiddelen tot aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet is wettelijk vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal bedraagt voor 2024 ruim € 724,3 miljoen, wat leidt tot een kasgeldlimiet van ruim € 61,6 mln.

Normaliter betekent dit dat we met kortlopende financieringsmiddelen financieren, zodanig dat we net niet 3 achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijden. Rapportage aan onze toezichthouder, Provincie Overijssel, op grond van Wet-FIDO, heeft dan niet plaats te vinden. Door de hoge liquiditeitspositie is het overschrijden van de kasgeldlimiet voorlopig niet aan de orde, en is er zelfs helemaal geen behoefte aan korte financiering gedurende het komende jaar. Dat betekent ook dat wij geen voordeel ondervinden van de lagere tarieven die bij een reguliere yieldcurve gelden voor kortlopende leningen ten opzichte van langlopende leningen. Overigens is de actuele curve invers op het eerste stuk, met als gevolg dat korte leningen hoger zijn geprijsd dan lange leningen. De mutatie van grondposities heeft een grote invloed op onze liquiditeitspositie. Een wijziging in de planning van aan- en verkopen kan snel een ander beeld geven.

Treasuryplan 2023-2024 (concept ter vaststelling)

Datum 20 oktober 2023
Ons kenmerk [ZWFI20231020-001]

Een buffer aan dagelijks benodigde kortlopende financieringsmiddelen (max. € 5 miljoen) trekken we, indien er kort durende financieringsbehoefte is, aan onder de rekening-courant-overeenkomst met BNG. Daarbij hoort een “Intra-dag-limiet” (het bedrag dat gedurende de dag rood mag worden gestaan maar dat aan het eind van de dag aangezuiverd dient te worden) van € 55 miljoen. Dit zorgt voor ongestoord betalingsverkeer. Boven de rekening-courant limiet wordt in de korte liquiditeitsbehoefte zoveel mogelijk voorzien door middel van dag- en/of kasgeldleningen. Elke kwartaal, na afloop van het voorgaande kwartaal, stelt de Treasurer een kwartaalrapportage op, waarin onder andere de gerealiseerde stand van de kort-geld-positie en een overzicht van de financieringstransacties gedurende de betreffende periode zijn opgenomen. Deze rapportage wordt aan de Wethouder-Financiën en aan de leden van het Treasurycomité aangeboden.

Schatkistbankieren

Uit de actuele liquiditeitsprognose blijkt dat er sprake is van overschotten voor de komende periode. Conform de bepalingen in Wet FIDO betreffende het zogenaamde Schatkistbankieren, zijn gemeenten verplicht om overtollige middelen, boven een drempelwaarde, bij een rekening van het Ministerie van Financiën te plaatsen. Vanaf 1 juli 2021 geldt een drempel van 2,0% (was voor die tijd 0,75%) van het begrotingstotaal tot een bedrag van € 500 miljoen en 0,2% over het meerdere. Wij zullen zorgen dat wij blijven voldoen aan het verplicht aanhouden van tijdelijk overtollige middelen in de schatkist, minimaal voor het bedrag boven de drempelwaarde. Afkomen van de rekeningen richting het Rijk gaat automatisch via de BNG. Dit proces wordt dagelijks uitgevoerd. Het plaatsen van deposito's, dus voor een langere periode vast, is eveneens mogelijk bij de schatkist. Op dit moment is de maximale looptijd 30 jaar. Het tarief op de rekening courant bij het ministerie van Financiën is positief en volgt de ECB rente. Die bedraagt op dit moment 4,00%. De vergoeding die wij ontvangen bedraagt ongeveer 3,90%.

Een uitzondering op het verplicht schatkistbankieren is het plaatsen van deposito's bij andere gemeenten en/of provincies. Dit is, naast het plaatsen bij de schatkist, wel toegestaan. Indien rentetarieven die andere gemeenten of provincies betalen hoger zijn dan de tarieven die wij bij de schatkist ontvangen voor gelijke looptijden, levert het een voordeel op daarvan gebruik te maken. Indien wij hiervan gebruik maken, zullen middelen niet langer worden uitgezet dan gedurende de periode dat er naar verwachting sprake is van overliquiditeit. Het is voor Zwolle niet toegestaan om liquide middelen te plaatsen bij Overijssel, vanwege de toezichthoudende rol die Overijssel heeft.

Verwachte consolidaties

De grootste bron van inkomen is de algemene uitkering. In de afgelopen jaren is het bedrag dat wij ontvingen soms meerdere keren per jaar gewijzigd in ons voordeel, wat geresulteerd heeft in een positieve ontwikkeling van de liquiditeit. Daarnaast is één van de grotere inkomende geldstromen de bijdrage uit het BTW compensatie fonds. Op jaarbasis wordt een bedrag van ongeveer € 23 miljoen ontvangen. Uitbetaling van dit bedrag vindt al sinds jaar en dag plaats op de laatste werkdag van juni. De grafiek van het verloop van de liquiditeitspositie, zoals eerder opgenomen in deze rapportage, toont aan dat van een overschrijding van de kasgeldlimiet geen sprake is. Daarbij geldt dat een gemiddeld saldo per kwartaal wordt gerapporteerd; mogelijk wordt op dag-basis de limiet soms wel overschreden, hetgeen is toegestaan.

Treasuryplan 2023-2024 (concept ter vaststelling)

Datum 20 oktober 2023
Ons kenmerk [ZWFI20231020-001]

Op basis van de liquiditeitsprognose wordt niet verwacht dat gedurende het komende jaar sprake zal zijn van het aantrekken van lang geld ter consolidatie.

Wij verwachten op basis van de actuele prognoses niet dat er dit jaar lange financiering nodig is. De liquiditeitsontwikkeling gedurende de laatste maanden van het jaar kan niet 100% nauwkeurig worden voorspeld, maar wordt actief gevolgd. Gezien de forse overschotten is lange financieringsbehoefte binnen een jaar echter niet waarschijnlijk. Zodra de ontwikkeling van de liquiditeitspositie in relatie tot de kortgeldlimiet aanleiding geeft lang te financieren zal binnen het Treasurycomité besproken worden of consolidatie noodzakelijk is.

Aantrekken langlopende financieringsmiddelen

Consolidatie, het vervangen van kortlopende schuld door langlopende schuld, geschiedt in voorkomend geval door het vragen van tenminste 3 offertes waaruit de voor onze gemeente economisch meest voordelige wordt gekozen. Met onze financieringsstrategie zullen we rekening houden met het absolute renteniveau en de samenstelling van de te financieren activa. Hierbij zorgen wij ervoor dat er voldoende spreiding is en dat de posities binnen de renterisiconorm blijven.

Het verloop van de liquiditeitspositie geeft een indicatie van de aan te trekken lange financiering in de komende periode. Op basis van dit verloop wordt verwacht dat er in 2023 en 2024 geen lange financiering aangetrokken hoeft te worden. Zodra het aantrekken van lange financiering aan de orde is, doet het Treasurycomité een voorstel voor de omvang en de looptijd van de aan te trekken langlopende financieringsmiddelen.

MTN

In 2016 is onze gemeente toegetreten tot het Medium Term Note programma (MTN programma). Dit is het obligatieprogramma van Nederlandse gemeenten. Middels dit programma kunnen gemeenten zich rechtstreeks financieren op de kapitaalmarkt, met gestandaardiseerde lening documentatie, waarbij de BNG bank als arrangeur optreedt. Het voordeel voor Zwolle hiervan is een extra financieringsvorm, waarbij meer partijen (nationaal en internationaal) kunnen worden bereikt. Hierdoor neemt de concurrentie toe, wat mogelijk resulteert in scherpere rentetarieven. De kosten zijn beperkt en worden betrokken bij de afweging of we een lening op deze wijze afsluiten of onderhands. Als voorbeeld: bij een lening voor 10 jaar voor 10 miljoen zijn de kosten circa 0,002% over de looptijd en het bedrag.

Gebruik rente-instrumenten (Derivaten)

Wij zien geen gemeenten meer die nog actief zijn op de derivatenmarkt. Ook Zwolle zal geen derivaten meer afsluiten. Op dit moment loopt er nog een swap bij Deutsche Bank, met een onderliggende waarde van € 10 miljoen, die een clause bevat op basis waarvan per 18 december 2023 de swap kan worden afgewikkeld, een zogenaamde "Break Clause". De swap heeft als einddatum 18 december 2053. Deutsche Bank heeft aangegeven van dit recht gebruik te willen maken, maar heeft nog geen definitieve aankondiging hiervan gedaan. Wij zullen zorgen dat wij, zodra deze aankondiging komt, voorbereid zijn om de afwikkeling intern ook te verwerken en richting Deutsche Bank deze transactie kunnen uitvoeren.

Na een eerder contact met de bank ontvingen wij documentatie ter ondertekening, waarbij de indruk werd gewekt dat Zwolle het initiatief nam tot beëindiging van de swap. Met daarbij een vrijwaring

Treasuryplan 2023-2024 (concept ter vaststelling)

Datum 20 oktober 2023
Ons kenmerk [ZWFI20231020-001]

richting de bank voor eventuele negatieve gevolgen door het wegvallen van de rentedekking. Wij hebben verzocht om andere documentatie, waaruit het initiatief van de bank blijkt.

Eerder zijn tijdens het Treasury Comité de mogelijkheden hoe om te gaan met deze clausule besproken. Bij een afkoop zullen wij, wanneer de marktrente nog steeds lager is dan de contractrente, een bedrag aan contante waarde moeten betalen. De marktwaarde van de swap bedroeg per ultimo 2022 nog € 1.851.011 en per augustus was dit nog € 1.218.962. Als de rente verder oploopt zal deze waarde per 18 december (het afwikkelmoment) verder zijn afgenomen. Indien de rente daalt, zal de afkoopwaarde echter toenemen.

Een mogelijkheid om de swap te laten doorzakken naar bijvoorbeeld BNG Bank is er ook, maar een lening aantrekken met deze looptijd kent een hoge liquiditeitsopslag, waar bij komt dat er geen behoefte is aan lange financiering op dit moment. Deze optie is daarom niet opportuun.

Monitoring verstrekte geldleningen en garanties

Door de gemeente zijn leningen en garanties verstrekt. Aanleiding om hiertoe over te gaan is het feit dat een project of investering doorgang moet vinden omdat het past binnen het gemeentelijk beleid, maar het zonder lening of garantie van de gemeente niet financierbaar is.

Jaarlijks wordt een toets uitgevoerd op de lopende leningen en garanties. Zo nodig adviseren wij vakafdelingen. Voor de jaarrekening maakt Treasury op dit onderdeel een risicoanalyse.

Treasurystatuut

Het Treasurystatuut (Uitvoeringsbesluit-Treasury-2019) is geactualiseerd per 2019. Het is gebruikelijk om elke 4 a 5 jaar het statuut te evalueren en aan te passen aan de eventueel gewijzigde regelgeving en/of organisatie. Evaluatie van het Treasurystatuut is gaande en wij zijn voornemens per 1 januari 2024 een geactualiseerd Treasurystatuut te effectueren.

Specifieke acties gedurende 2023-2024

- Per kwartaal een Treasury rapportage maken;
- Voorbereiden op, en zonodig uitoefenen van, de break-clause (ontbindingsclausule) van de swap bij Deutsche bank in december 2023;
- Aanpassen Treasurystatuut (Uitvoeringsbesluit-Treasury-2019), effectief per 1-1-2024;
- Mogelijk uitzetten van korte middelen buiten de schatkist, bij gemeenten en/of provincies, als gevolg van overliquiditeit.